

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра політології

Затверджено

На засіданні кафедри політології філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № __ від _____ 2023 р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Романюк А.С.

**Силабус з навчальної дисципліни
«Соціальна політика»,
що викладається в межах ОПП першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти для здобувачів зі спеціальності 052 «Політологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
2023 року вступу**

Львів – 2023

Назва дисципліни	Соціальна політика
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, 79000
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра політології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»
Викладачі дисципліни	Панарін Андрій Сергійович, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології ЛНУ ім. І. Франка
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: panarinAS@ukr.net , andriy.panarin@lnu.edu.ua Сторінка викладача: https://filos.lnu.edu.ua/employee/8034 Місце знаходження: Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, ауд. 206
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Щоп'ятниці, 15:05-16:40 год.(філософський факультет, кафедра політології, ауд. 206) У день проведення лекцій/семінарських занять. Також можливі он-лайн консультації через засоби віддаленого відео- й аудіозв'язку та емейлінг на електронну адресу викладача.
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Соціальна політика» є вибірковою курсом зі спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політології», яка викладається в III семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою, ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб студенти мали змогу оволодіти понятійно-категоріальним апаратом щодо дослідження соціальної політики, її складових, інструментарію, який вона використовує, прищеплення навичок аналізу світових моделей соціальної політики для успішного застосування отриманих знань у подальшій фаховій діяльності. У вступній частині курсу заплановане ознайомлення студентів із соціальною політикою як наукою та навчальною дисципліною, теоретичними аспектами формування і реалізації соціальної політики,

	<p>соціальною політикою як функцією державного управління, фінансовим забезпеченням реалізації соціальної політики, людським розвитком і методиками та показниками його вимірювання, проблемою бідності та шляхами її пом'якшення, а також демографічні проблемами та демографічною політикою. В основній частині дисципліни увагу буде приділено проблематиці: сутності та структурі соціального захисту; сучасним тенденціям соціальної політики у світі; моделям соціальної політики в різних економічних системах; соціальному страхуванню; організації соціального страхування в Україні; соціальній державі; врегулюванню та вирішенню соціально-трудова конфліктів; соціальному захисту економічно активного населення; формам захисту соціально вразливих категорій населення; сучасному стану і проблеми пенсійної системи України.</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Мета і завдання курсу – ознайомити студентів з основними концептуальними і практичними основами соціальної політики, звертаючись до розгляду таких питань, як теоретичні основи формування і реалізації соціальної політики; соціальна політика в перехідній економіці; соціальні наслідки економічних рішень; соціальний захист населення; державна політика на ринку праці; фінансування соціальної політики тощо. Основними завданнями курсу є: - визначення ролі курсу в формуванні особистості; -вироблення теоретичних орієнтирів, підстав підходів до аналізу змісту і методів соціальної політики держави, явищ соціокультурного життя і достовірності їх відображення; - формування методологічних основ вивчення дисциплін загальногуманітарного і соціально-економічного циклів.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. McDonnell J., Bird J., Ending Child Poverty: Twenty Years On, UNISON, 2020. 108 p.

2. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с.
3. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с.
4. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с.
5. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с.

Додаткова література:

1. Андріїв В. Соціальне страхування: історія проблеми / В. Андріїв // Соціальний захист. – 1999. – № 2. – С. 43–52.
2. Антонович М. Конвенція про захист прав людини і основних свобод у судах Європейських держав та перспективи застосування в Україні / М. Антонович // Право України. – 2000. – № 8. – С. 42.
3. Бабкін В. Д. Соціальна держава та захист прав людини / В. Д. Бабкін // Правова держава : щорічник наук. пр. / НАН України. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К. : ІнЮре, 1999. – Вип. 9. – С. 3–11.
4. Базилюк П. В. Соціальний захист населення / П. В. Базилюк. – К., 1992. – 132 с.
5. Безтелесна Л. Людський розвиток: підходи до трактування суті та умов його забезпечення / Л. Безтелесна // Економіка України. – 2009. – № 7. – С. 4–12.
6. Ганслі Теренс М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки / М. Ганслі Теренс. – К. : Основи, 1996. – 238 с.

7. Горенко О. Європейська соціальна модель і європейські перспективи України / О. Горенко // Віче. – 2009. – № 20. – С. 8–10.
8. Демографічна криза в Україні: проблеми дослідження, витоки, складові, напрямки протидії / за ред. В. С. Стешенко. – К. : НАН України, Ін-т економіки, 2001. – 560 с.
9. Державні соціальні допомоги [Електронний ресурс] / Ровеньківська міська рада. – Доступно з: <<http://rov.loga.gov.ua/soc/defence/workzakon/?template=33>>
10. Дікон Б., Халс М., Стабс П. Глобальна соціальна політика / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс. – К. : Основи, 1999. – 346 с.
11. Євдокимова І.А. Соціальна політика : навчальний посібник. – Х. : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015 – 184 с.
12. Європейська соціальна хартія (ETSN 163). Страсбург, 3 травня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062>
13. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) (ETSN 139). Рим, 6 листопада 1990 р. [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_651>
14. Іванова О. Передумови формування соціальної політики в Україні / О. Іванова // Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. – К. : КМ Academia, 2000. – С. 87–111.
15. Іванова О. Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти : курс лекцій / О. Л. Іванова. – К. : КМ Академія, 2003. – 108 с.
16. Іванова О., Семигіна Т. Система соціального обслуговування та соціальних служб в Україні / О. Іванова, Т. Семигіна // Соціальна робота в Україні: перші кроки / за ред. В. Полтавця. – К. : КМ Academia, 2000. – С. 112–129.

17. Історія і теорія соціальної політики : навчальний посібник / Сухицька Н.В. та ін. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 300 с.
18. Кабаченко Н.В. Політика щодо бездомних: теорія та практика : монографія. К.: Нац. ун-т «Києво-Могилянська акад.», 2014. – 252 с.
19. Калита Н. В. Формування систем приватного пенсійного забезпечення: світовий досвід і Україна / Н. В. Калита // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 6. – С. 49–55.
20. Катаєв С. Л. Сучасне українське суспільство : навч. посіб. для вишів / С. Л. Катаєв. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 200 с.
21. Кіндратець О. Пенсійна політика в країнах Заходу / О. Кіндратець // Право України. – 2004. – № 3. – С. 132–135.
22. Кубіцький С.О. Соціальні послуги вразливим категоріям населення: теорія, практика, інновації : монографія. – К.: Видавництво «Міленіум», 2016. – 484 с.
23. Кубіцький С.О. Сучасні технології соціальної роботи: світовий досвід та тенденції розвитку в Україні : монографія. – К.: Видавництво «Міленіум», 2015. – 332 с.
24. Кузнєцова Р. П., Шинтік Н. В. Законодавчо-нормативна база як основа розрахунків у моделі соціального бюджету / Р. П. Кузнєцова, Н. В. Шинтік // Соціальний захист. – 2001. – № 4. – С. 57–62.
25. Ле Уору Ф. Демографічна ситуація в Україні викликає стурбованість / Уору Ф. Ле // Дзеркало тижня. – 2009. – 3 жовт. – № 37.
26. Лібанова Е. Бідність: діагноз поставлено – будемо лікувати / Е. Лібанова // Дзеркало тижня. – 2001. – 31 берез. – № 13 (337).

27. Лібанова Е. Соціальна стратифікація українського суспільства і передумови становлення середнього класу / Е. Лібанова // Нова політика. – 2001. – № 1. – С. 5–11.
28. Лібанова Е., Палій О., Скуратівський В. Людський розвиток: від ідеї до державної стратегії / Е. Лібанова, О. Палій, В. Скуратівський // Вісник УАДУ. – 1996. – № 1. – С. 159–171.
29. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір : кол. моногр. / за ред. Е. М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соц. дослідж. НАН України, 2008. – С. 78.
30. Мак Таггарт Г. Пенсійні системи світу: порівняльний аспект / Г. Мак Таггарт // Людина і праця. – 2004. – № 7. – С. 10–12.
31. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні : монографія. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2015. – 244 с.
32. Мандибура В. О. Рівень життя населення України та проблеми реформування механізмів його регулювання / В. О. Мандибура. – К., 1998. – 256 с.
33. Морозова О. Міжнародні стандарти побудови пенсійної системи / О. Морозова // Вісник Пенсійного фонду України. – 2005. – № 1 (31). – С. 16–17.
34. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис. – К. : К.І.С., 2005. – 224 с.
35. Надточій Б. Пенсійна реформа. Яким буде пенсійний вік в Україні? / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2001. – № 2. – С. 31–34.
36. Надточій Б. Пенсійна реформа. Які пенсії готує реформа? / Б. Надточій // Соціальний захист. – 2001. – № 3. – С. 42–48.
37. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 14 січня

- 1998 р. № 16/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 23.
38. Основні напрями соціальної політики на період до 2004 року [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://rada.gov.ua>>
39. Паніна Н. Українське суспільство 1992–2006: соціологічний моніторинг / Н. Паніна. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2006. – 94 с.
40. Прилипко С. М. Недержавне пенсійне забезпечення у системі соціального захисту в Україні / С. М. Прилипко // Проблеми законності. – Х., 2000. – Вип. 43. – С. 63–66.
41. Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2006 р. № 879 [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/879-2006-%D0%BF>
42. Про основні напрями реформування системи пенсійного забезпечення населення України : Послання Президента України до Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Доступно з: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n1_14100-01>
43. Романенко С. Україні необхідно сформувати систему соціального захисту ринкового типу / С. Романенко // Соціальний захист. – 1997. – № 2. – С. 49–55.
44. Семигіна Т. Національні моделі соціальної політики: глобальний рух до неолібералізму? / Т. Семигіна // Соціальна політика і соціальна робота. – 2003. – № 1. – С. 45–60.
45. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі / Т. Семигіна. – К. : Пульсари, 2003. – 252 с.
46. Семигіна Т. Традиційні моделі соціальної політики в умовах глобалізації / Т. Семигіна // Людина і політика. – 2004. – № 1. – С. 134–143.

47. Сивак С. Пенсійна реформа: принципи пенсійного забезпечення / С. Сивак // Вісник Львів. ун-ту. Сер. юрид. – Львів, 2000. – Вип. 35. – С. 341–345.
48. Сивак С. Пенсійне страхування та пенсійна реформа: теоретичні основи / С. Сивак // Право України. – 1999. – № 10. – С. 61–64.
49. Сидорина Т. Ю. Соціальна політика и ее акторы / Т. Ю. Сидорина // Мир России. – 1998. – № 1/2. – С. 147–192.
50. Сіленко А. Генезис і сутність американської держави загального добробуту / А. Сіленко // Людина і політика. – 2000. – № 2. – С. 65–72.
51. Сіленко А. Деякі тенденції розвитку соціальної держави / А. Сіленко // Право України. – 2005. – № 8. – С. 56–57.
52. Сіленко А. Соціальна політика та її пріоритети у перехідному суспільстві / А. Сіленко // Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 118–128.
53. Сіленко А. Чи є альтернатива державі загального добробуту? / А. Сіленко // Нова політика. – 2000. – № 1. – С. 32–35.
54. Скулиш Ю. І. Бюджетне забезпечення соціальної сфери в Україні: оцінка ефективності та підходи до обґрунтування / Ю. І. Скулиш // Економіка і держава. – 2009. – № 1 (73). – С. 21–23.
55. Скуратівський В. А., Палій О. М. Основи соціальної політики : навч. посіб. / В. А. Скуратівський, О. М. Палій. – К. : МАУП, 2002. – 200 с.
56. Соболев Ю. Український феномен / Ю. Соболев // Дзеркало тижня. – 2009. – 16 трав. – № 17.
57. Сокур Н. В. Державна політика по зниженню соціальної напруженості у перехідному суспільстві (сфера трудових відносин) : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Н. В. Сокур ; Одес. нац. юрид. акад. – Одеса, 2001. – 20 с.

58. Соціальна політика в Україні та сучасні стратегії адаптації населення : зб. наук. ст. – К. : НВФ «Студцентр»/НІКА-Центр, 1998. – 204 с.
59. Соціальний захист населення в сучасній Україні: проблеми та шляхи їх вирішення : монографія / Андрущенко А.І. та ін. – Маріуполь: ПДТУ, 2017. – 246 с.
60. Соціальна політика : навч. посібник / за заг. ред. Пічи В.М., Турчин Я.Б. – Львів: Новий світ, 2018. – 318 с.
61. Спікер П. Соціальна політика: теми та підходи / П. Спікер. – К. : Фенікс, 2000. – 400 с.
62. Стешенко В. С. Експеримент з багатьма невідомими. Чи можна переламати демографічну ситуацію з допомогою підвищення виплат на новонароджених? / В. С. Стешенко // Дзеркало тижня. – 2005. – 12–18 берез. – № 9.
63. Стратегія подолання бідності : Указ Президента України від 15 серпня 2001 року // Соціальний захист. – 2001. – № 9 (39). – С. 4–11.
64. Твій вибір – 2007 : бюллетень. Соціальна політика: бачення і практика українських політичних сил, представлених у Верховній Раді V скликання. – К. : [Укр. незалежний центр політ. дослідж.], 2007. – № 6. – 20 с.
65. Трубавін І. М. Концепція «допомоги для самопомоги» в соціальній роботі в Україні / І. М. Трубавін // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2003. – № 2. – С. 44–51.
66. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000–2004 роки : Послання Президента України до Верховної Ради України, 2000 рік [Електронний ресурс]. – Доступно з: <<http://rada.gov.ua>>

67. Українське суспільство 1992–2007. Динаміка соціальних змін / за ред. В. Ворони, М. Шульги. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2007. – 544 с.
68. Четверікова Л. О. Соціальна держава: теоретичний аспект / Л. О. Четверікова // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку : зб. наук. пр. – Львів, 2004. – Вип. 15. – С. 103–107.
69. Четверікова Л. О. Формування соціальної держави в контексті процесів глобалізації / Л. О. Четверікова // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку : зб. наук. пр. – Львів, 2005. – Вип. 16. – С. 83–87.
70. Четверікова Л. О., Привалов Ю. О. Сучасна парадигма метасоціального інституту: історико-теоретичні виміри соціальної держави / Л. О. Четверікова, Ю. О. Привалов. – Львів : Астролябія, 2007. – 152 с.
71. Шевченко В. І. Соціальна безпека і гуманітарний захист / В. І. Шевченко // Соціальний захист. – 1998. – № 8. – С. 23–31.
72. Шевчук П. Соціальна політика / П. Шевчук. – Львів : Світ, 2003. – 400 с.
73. Ярова Л. В. Нові тенденції соціальної політики у сучасному світі / Л. В. Ярова // Освіта регіону. – 2009. – № 4. – С. 71–76.
74. Ярова Л. В. Особливості європейської соціальної політики / Л. В. Ярова // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журн. – К. : Міленіум, 2010. – № 2. – С. 176–180.
75. Ярова Л. В. Понятійний апарат дослідження соціальної політики / Л. В. Ярова // Політологічний вісник : зб. наук. пр. – К. : ІНТАС, 2010. – Вип. 49. – С. 155–163.
76. Ярова Л. В. Суб'єкти реалізації соціальної політики: взаємодія держави, суспільних та ринкових інститутів / Л. В. Ярова //

	<p>Трибуна : всеукр. громад.-політ. і теорет. журн. – К. : Преса України, 2010. – № 5/6. – Травень-червень. – С. 34–36.</p> <p>77. Ярова Л. В. Формування системи соціального діалогу як напрямок діяльності сучасної держави / Л. В. Ярова // Нова парадигма : [журн. наук. пр.] / голов. ред. В. П. Бех. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 94. – С. 197–205.</p>
Тривалість курсу	1 семестр / 120 годин
Обсяг курсу	Загалом 120 годин, зокрема 64 години аудиторних занять. З них: 32 години лекцій, 32 годин практичних занять, 56 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті успішного проходження курсу студент набуде</p> <p><i>Спеціальні (фахові) компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Розуміння філософських, правових, соціокультурних та економічних основ політичного життя. • Здатність розробляти ефективні політичні рішення на основі існуючих теоретичних моделей з урахуванням особливостей розвитку політичної системи. • Здатність аналізувати місце людини, соціальних груп в політичних процесах в глобалізованому світі, прослідковувати політичні аспекти соціокультурних відносин та їх вплив на формування ідентичності громадян. <p><i>Програмні результати навчання після вивчення навчальної дисципліни «Соціальна політика»:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Організовувати діяльність суб'єктів політики та державного управління, враховуючи стан політичної системи, її інституційну структуру, зовнішні та внутрішні ризики. • Аналізувати сучасні соціокультурні процеси та їх вплив на розвиток національних політичних систем та міжнародної системи. • Аналізувати політичні конфлікти та кризові ситуації на різних рівнях, в тому числі міжнародному, застосовувати вивчені моделі їх розв'язання. <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p>

	<p><i>Знати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи політичної науки у сфері аналізу соціальної політики як напряму державної політики; понятійно-категоріальний апарат соціальної політики; генезу ідей щодо сутності соціальної політики; основні концептуальні підходи до окреслення поняття; теоретичні основи формування й реалізації соціальної політики; 2. Сутність та структуру соціального захисту; сучасні моделі соціальної політики, джерела фінансового забезпечення реалізації соціальної політики, що включає в себе людський розвиток, а також методики та показники вимірювання, форми бідності та шляхи її пом'якшення, демографічні проблеми та демографічну політику, сутність та структура соціального захисту, сучасні тенденції соціальної політики у світі, моделі соціальної політики в різних економічних системах, організацію соціального страхування в Україні, шляхи врегулювання та вирішення соціально-трудоових конфліктів, соціальний захист економічно активного населення, форми захисту соціально вразливих категорій населення. <p><i>Вміти:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. аналізувати стан та перспективи реалізації окремих напрямків предметного поля соціальної політики; визначати особливості та складові державної політики у сфері соціального захисту населення; досліджувати та визначати стан людського розвитку конкретних суспільств; 2. аналізувати управлінські рішення у сфері соціальної політики, використовуючи методи соціальної експертизи; досліджувати та аналізувати конкретні соціальні проблеми, формулювати низку фахових рекомендацій щодо шляхів їх вирішення
Ключові слова	Соціальна політика, бідність, демографічна політика, людський розвиток, соціальних захист, соціальне страхування, моделі соціальної політики, соціальна держава.
Формат курсу	Очний
Аудиторні особливості курсу	Проведення лекцій, практичних/семінарських занять, розрахункових робіт та консультацій для кращого розуміння тем дисципліни.
Теми	Детально див. Додаток «Схему курсу»

Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру Форма екзамену - усна
Пререквізити	Для вивчення дисципліни «Соціальної політики» студентам краще мати базові знання з таких курсів, як «Вступ до спеціальності», «Філософія». Вони будуть допоміжними для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусія, семінари, самостійна робота, аналіз статистичних баз даних. Навчальні методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, інтерактивний, активізації навчання.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме залучення персонального комп'ютера (принаймні лектором) і мультимедійного проектора. Крім того, бажано, щоби студенти також користувались персональними комп'ютерами. Для курсу не потрібно спеціалізованого програмного забезпечення (хоча воно може використовуватись за бажанням). Тим не менше, потрібне впевнене користування загальнонавчаними програмами й операційними системами. Також для курсу бажане володіння мінімальними навиками роботи з базами та масивами даних й інформації.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 30% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 30); контрольні заміри (модулі) – 20% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 20); екзамен – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50). Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100. Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт, серед яких вирішення кейсів, а також есе. Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять, однак не обмежують прикладів можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування тієї або іншої роботи студента викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відповідно, жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

	<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед основних і додаткових.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні й поточному навчанні, в самостійній роботі і бали підсумкового екзамену (в комбінованому форматі). При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставлених завдань.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>Орієнтований перелік питань до екзамену:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільство. Соціальна структура суспільства (соціальна стратифікація) 2. Соціальні пріоритети й соціальна відповідальність суспільства 3. Сутність та зміст соціальної політики. Об'єкт та суб'єкти соціальної політики 4. Принципи соціальної політики 5. Встановлення та розвиток соціальної політики як науки та навчальної дисципліни. Об'єкт та предмет соціальної політики. Понятійний апарат соціальної політики 6. Соціальна стратегія та проблемне поле соціальної політики 7. Обмеження в соціальній політиці 8. Ефективність соціальної політики. Інструменти соціальної політики 9. Регіональні особливості соціальної політики 10. Методи і завдання соціальної політики. 11. Держава та її роль в реалізації соціальної політики. 12. Соціальна політика і соціальна справедливість. 13. Соціальне партнерство, його роль у вирішенні соціальних проблем.

14. Джерела та напрямки фінансування соціальної політики.
Методи фінансування соціальної політики
15. Типи державних фінансових зобов'язань соціального характеру
16. Проблема людського розвитку: концепція людського розвитку
17. Вимірювання людського розвитку. Стан людського розвитку в Україні
18. Генеза уявлень про бідність та шляхи її подолання в західній соціології XIX – початку XX ст.
19. Бідність як соціальне явище. Причини та наслідки бідності
20. Критерії бідності. Соціальні нормативи. Показники бідності
21. Проблема бідності в Україні. Шляхи її пом'якшення
22. Взаємозв'язок соціально-економічного розвитку та відтворення населення
23. Демографічна ситуація. Показники демографічної ситуації.
24. Демографічна ситуація в Україні
25. Демографічна політика: її складники та заходи. Демографічна політика в Україні
26. Соціальний захист: генеза та сутність. Функції та структура соціального захисту
27. Соціальна допомога: принципи надання, форми та види
28. Загальна характеристика сучасного стану світової політики добробуту
29. Моделі соціальної політики. Соціальна політика у ринковій системі.
30. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою.
31. Досвід Японії, США, Швеції в формуванні соціального забезпечення.
32. Проблема вибору моделі соціальної політики в Україні.
33. Стратегії, цілі й пріоритети в соціальній політиці України в ринковій економіці.
34. Соціальне страхування: генеза та сутність. Функції соціального страхування
35. Соціальні ризики. Види та форми соціального страхування. Типи пенсійних систем
36. Світовий досвід організації соціального страхування

37. Основні засади організації соціального страхування в Україні
38. Соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням
39. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності
40. Соціальне страхування на випадок безробіття
41. Система пенсійного забезпечення
42. Соціальна держава: генеза, сутність та принципи. Типи соціальної держави
43. Держава можливостей – майбутнє соціальної держави
44. Сутність соціально-трудового конфлікту, їх різновиди, причини і умови виникнення
45. Методи управління соціально-трудовими конфліктами
46. Стратегії переговорів у вирішенні соціально-трудових конфліктів
47. Соціальне партнерство як досягнення злагоди в колективному трудовому спорі (конфлікті)
48. Характеристика категорії «економічно активне населення»
49. Система соціального захисту економічно активного населення
50. Захист населення від безробіття та захист безробітних
51. Мінімальна заробітна плата та її індексація в умовах інфляції
52. Досвід надання допомоги для безробітних у розвинутих країнах
53. Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики
54. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення
55. Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту молодих громадян
56. Центри соціальних служб та види соціальних послуг для молоді
57. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми та її види
58. Державна соціальна допомога інвалідам
59. Пенсія як соціально-політична категорія. Види пенсій та критерії їх призначення
60. Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України. Мета,

	напрями і завдання пенсійної реформи
Опитування	Анкету-оцінку для оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Додаток. Схема курсу «Соціальна політика»

Тиж. / год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література / Ресурси в інтернеті	Термін виконання
1 4 год.	<p>Тема 1. Соціальна політика як наука та навчальна дисципліна</p> <p>Суспільство. Соціальна структура суспільства (соціальна стратифікація). Соціальні пріоритети й соціальна відповідальність суспільства. Сутність та зміст соціальної політики. Об'єкт та суб'єкти соціальної політики. Принципи соціальної політики. Встановлення та розвиток соціальної політики як науки та навчальної дисципліни. Об'єкт та предмет соціальної політики. Понятійний апарат соціальної політики</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 1.1] 2. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с.[Розділ 1] 3. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 1,2] 	1-2 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		1-2 тиждень
2 4 год.	<p>Тема 2. Теоретичні аспекти формування і реалізації соціальної політики</p> <p>Соціальна стратегія та проблемне поле соціальної політики. Обмеження в соціальній політиці. Ефективність соціальної політики. Інструменти соціальної політики. Регіональні особливості соціальної політики</p>	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 1.2] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 2] 3. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с. [Розділ 2.1] 	2-3 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		2-3 тиждень

3 4 год.	Тема 3. Соціальна політика як функція державного управління Методи і завдання соціальної політики. Держава та її роль в реалізації соціальної політики. Соціальна політика і соціальна справедливість. Соціальне партнерство, його роль у вирішенні соціальних проблем.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 1.3] 2. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с. [Розділ 1.3,1.4,1.5] 3. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика:Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с. [Розділ 1] 4. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4] 	3-4 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		3-4 тиждень
4 4 год.	Тема 4. Фінансове забезпечення реалізації соціальної політики Джерела та напрямки фінансування соціальної політики. Методи фінансування соціальної політики. Типи державних фінансових зобов'язань соціального характеру	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 1.3] 2. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с. [Розділ 1.3,1.4,1.5] 3. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика:Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с. [Розділ 4] 	4-5 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		4-5 тиждень
5 4 год.	Тема 5. Людський розвиток: методики та показники вимірювання Проблема людського розвитку: концепція людського розвитку. Вимірювання людського розвитку. Стан людського розвитку в Україні	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 2.1] 2. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с. [Розділ 3] 	5-6 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		5-6 тиждень
6 4 год.	Тема 6. Бідність та шляхи її пом'якшення Генеаза уявлень про бідність та шляхи її подолання в західній соціології XIX – початку XX ст. Бідність як соціальне	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. McDonnell J., Bird J., Ending Child Poverty: Twenty Years On, UNISON, 2020. 108 p. [Розділи 1-12] 2. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 2.2] 	6-7 тиждень

	явище. Причини та наслідки бідності. Критерії бідності. Соціальні нормативи. Показники бідності. Проблема бідності в Україні. Шляхи її пом'якшення	Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.	3. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів – К.: НУХТ, 2012. – 116 с. [Розділи 6,8]	6-7 тиждень
7 4 год.	Тема 7. Демографічні проблеми та демографічна політика Взаємозв'язок соціально-економічного розвитку та відтворення населення. Демографічна ситуація. Показники демографічної ситуації. Демографічна ситуація в Україні. Демографічна політика: її складники та заходи.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 2.3] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 3]	7-8 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		7-8 тиждень
8 4 год.	Тема 8. Сутність та структура соціального захисту. Сучасні тенденції соціальної політики у світі Соціальний захист: генеза та сутність. Функції та структура соціального захисту. Соціальна допомога: принципи надання, форми та види. Загальна характеристика сучасного стану світової політики добробуту. Моделі соціальної політики	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 3.1] 2. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с. [Розділ 3.1] 3. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів – К.: НУХТ, 2012. – 116 с. [Розділ 5] 4. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4]	8-9 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		8-9 тиждень

9 4 год.	Тема 9. Моделі соціальної політики в різних економічних системах Соціальна політика у ринковій системі. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою. Досвід Японії, США, Швеції в формуванні соціального забезпечення. Проблема вибору моделі соціальної політики в Україні. Стратегії, цілі й пріоритети в соціальній політиці України в ринковій економіці.	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 3.2] 2. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів – К.: НУХТ, 2012. – 116 с. [Розділ 2] 3. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 2]	9-10 тиждень
		Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		9-10 тиждень
10 4 год.	Тема 10. Соціальне страхування Соціальне страхування: генеза та сутність. Функції соціального страхування. Соціальні ризики. Види та форми соціального страхування. Типи пенсійних систем. Світовий досвід організації соціального страхування	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 4.2] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4]	10-11 тиждень
		Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		10-11 тиждень
11. 4 год.	Тема 11. Організація соціального страхування в Україні Основні засади організації соціального страхування в Україні. Соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 3.3] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4]	11-12 тиждень
		Семинар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		11-12 тиждень

	працездатності. Соціальне страхування на випадок безробіття. Система пенсійного забезпечення			
12 4 год	Тема 12. Соціальна держава – держава нового цивілізаційного типу Соціальна держава: генеза, сутність та принципи. Типи соціальної держави. Держава можливостей – майбутнє соціальної держави	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Четверікова Л.О. Соціальна політика: Навчальний посібник / Л.О. Четверікова. – Львів: ПП Сорока Т. Б., 2014. – 218 с. [Розділ 4.2] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 1]	12-13 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		12-13 тиждень
13 4 год.	Тема 13. Врегулювання та вирішення соціально-трудоих конфліктів Сутність соціально-трудоого конфлікту, їх різновиди, причини і умови виникнення. Методи управління соціально-трудоими конфліктами. Стратегії переговорів у вирішенні соціально-трудоих конфліктів. Соціальне партнерство як досягнення злагоди в колективному трудовому спорі (конфлікті)	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с. [Розділ 7] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 3]	13-14 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		13-14 тиждень
14 4 год.	Тема 14. Соціальний захист економічно активного населення Характеристика категорії «економічно активне населення». Система соціального захисту економічно активного населення. Захист населення від безробіття та захист безробітних. Мінімальна заробітна плата та її індексація в умовах інфляції. Досвід	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с. [Розділ 6] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4]	14-15 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		14-15 тиждень

	надання допомоги для безробітних у розвинутих країнах			
15 4 год.	Тема 15. Форми захисту соціально вразливих категорій населення Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення. Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту молодих громадян. Центри соціальних служб та види соціальних послуг для молоді. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми та її види. Державна соціальна допомога інвалідам. Державна цільова соціальна програма подолання та запобігання бідності на період до 2015 року	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с. [Розділ 8] 2. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4]	15-16 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		15-16 тиждень
16 4 год.	Тема 16. Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України Пенсія як соціально-політична категорія. Види пенсій та критерії їх призначення. Сучасний стан і проблеми пенсійної системи України. Мета, напрями і завдання пенсійної реформи	Лекція, презентація, дискусія – 2 год.	1. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. — К., 2015. — 244 с. [Розділ 2] 2. Драган О.І., Цимбалюк Л.Г. Соціальна політика: Конспект лекцій для студентів –К.:НУХТ,2012.–116 с. [Розділ 9] 3. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с. [Розділ 4]	16 тиждень
		Семінар, групова робота, дискусія, тьюторство – 2 год.		16 тиждень